

Eldugott műemlékek pesti udvarokban

(Sztrokay Kálmán felvételei)

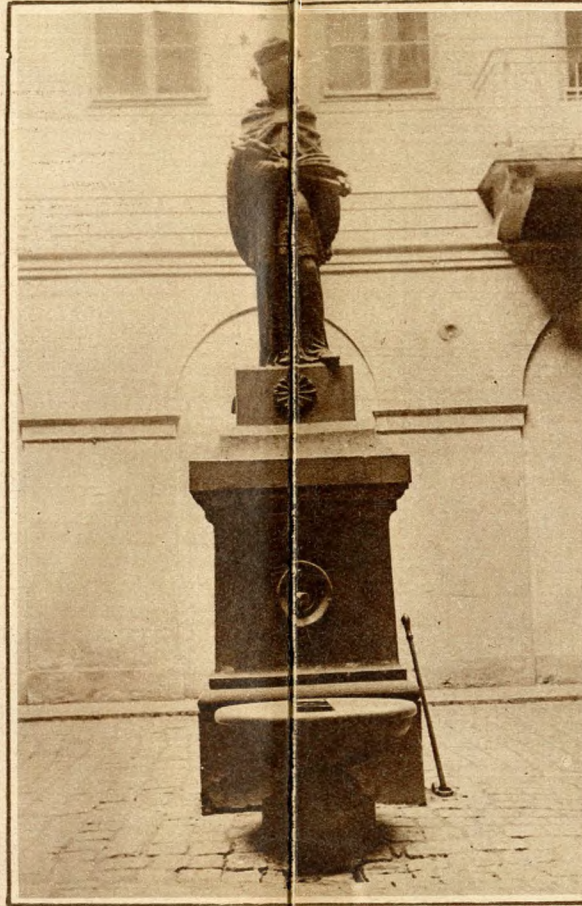
73
"1928"

Bálvány-utca 19

Bálvány-utca 20.

Eötvös-tér 2.

Bálvány-utca 26.

Zrinyi-utca 9.

Pestnek sokemeletes házai, villamosai, autóbussza között ma már csak imitt-amott akad szemünk elé egy-egy emlék a régi Pestről s ami van, az is lassanként végleg eltűnik. Talán csak azok maradnak meg a helyükön, melyek el vannak dugva valahol, ahová egyelőre nem ér el a modern városfejlesztés nem sok kegyeletet ismerő keze, s ezek közül az eldugott műemlékek közül mutatunk be itt néhányat.

A belvárosnak sokszor egészen szűkre beépített régi udvaraiban még ma is állanak a százesztendős kutak, természetesen legtöbb helyen vízvezetéknek átalakítva. Valamikor minden házban volt kut s majdnem mindegyiket szobor díszítette.

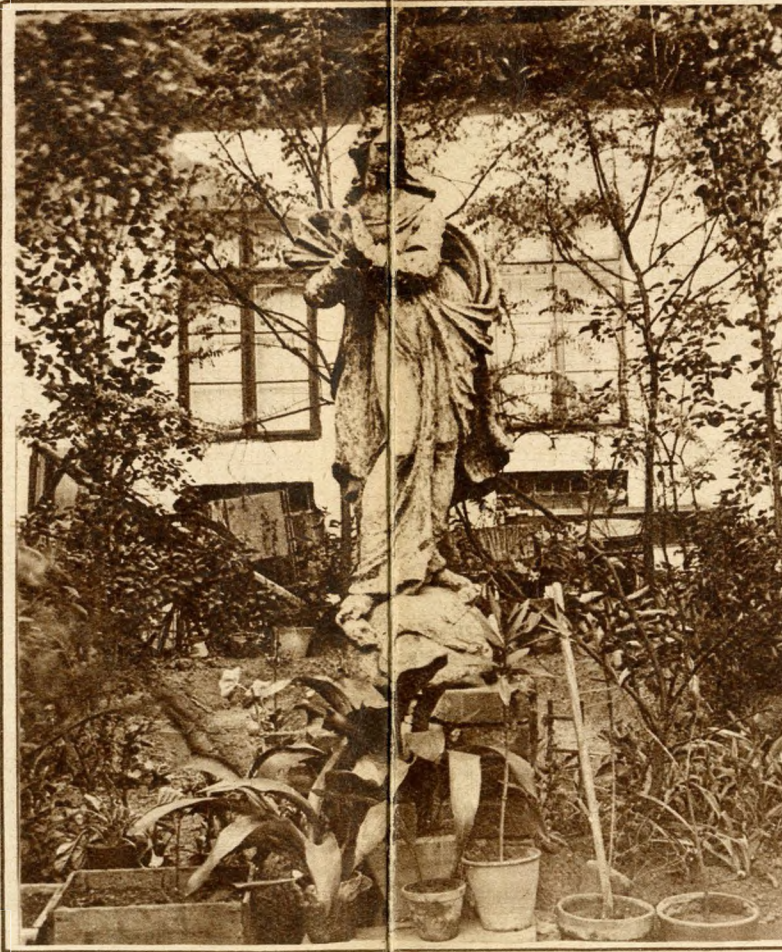
A régi kutszobrok közül fotografáltunk le egypárat a szépek és érdekesek közül.

A legépebben megmaradt kutat a Bálvány-utca 19. számú házban találjuk, míg a szemben levő 20-as számú házban a kutszobor az udvar hátsó falába került s tudjuk róla, hogy Dunajszky Lőrinc szobrász műve.

Nagyon érdekes a Bálvány-utca 26-os számú házának kutja, melynek tetején fekvő oroszlán van. A kutak csaknem mind süttői vörösmárványból készültek, de mind nőalakkal, s ez az egyetlen, melynél oroszlánt találunk díszként.

Kemnitzer-ház.

Knezits-utca 4.

Kemnitzer-ház.

Kedves története van az Eötvös-tér 2. sz. ház udvarán levő kútnak, melyet Nepomuki Szent János szobra díszít. Ezen a helyen állt már az 1770-es években egy kápolna a szent tiszteletére, s ide jártak a sóhivatal tisztjei. 1820 körül áthelyezték a sóhivatalt, a kápolna közösség nélkül maradt, aztán jött a városrendezés, a Mária Valéria utca kiépülése és a kápolnát — elárvarezték. A Szent János szobrot pedig — vagy oltárszobor lehetett, vagy a kápolna előtt állt — az új háztulajdonos felhasználta kutszobornak. Azelőtt azt hitték róla, hogy a hajóhídon állt, de ez nem igaz.

A Zrinyi-utca 9-beli kut szobrát azért mutatjuk be, mert érdekes példája az idők mulásának. A kut régi, a szobor új, a Schlick-gyárban öntötték s lampartartó szobor volt. Ma már a villamoskörte csak felette lóg ki a falból.

Nagyon szép a Deák-téri Kemnitzer-ház két kutja, egyik Merkurral, másik egy muzsaszoborral.

Felfedező utunk legérdekesebb eredménye azonban a Knezits-utca 4. sz. kis ház udvarán talált Mária-szobor, melyet tudtunkkal nem ismertek eddig a műtörténészek. Egy méter magas, nagyon szép barokk Immaculata-szobor földgömbön álló, kígyóra taposó Máriával, a ruha kék színének nyomaival. A környék lakói szerint még a török világban — azaz nagyon régen — került ide a Margitszigetéről. Ez nem is lehetetlen, mert a szigeten találtak barokk nyomokat, de csak a műtörténészek fogják majd kikutatni biztos eredetét.